

Skrivelse om transparensen i markanvisningsprocessen

Någonting som ofta återkommer i våra dialoger med privata byggaktörer är att markanvisningsprocessen i Stockholms stad inte upplevs som tillräckligt transparent – framförallt för att det sällan är tydligt varför en aktör valdes framför en annan vid direktanvisning. Staden skulle kunna vara betydligt bättre på att redovisa sina bedömningskriterier och återkoppla till sökanden om varför en specifik markanvisningsansökan valdes bort. Det skulle troligen bidra till mer relevanta och genomarbetade ansökningar och mindre förgävesarbete för samtliga parter i processen.

Detsamma gäller tjänsteutlåtanden till Exploateringsnämnden – när kontoret väljer att föreslå en direktanvisning till en byggaktör och fler inkommit med markanvisningsansökningar som berör den specifika platsen, så bör valet av aktör motiveras för nämnden och kontoret redovisa avvägningen som gjorts mellan exempelvis ekonomiska aspekter i förhållande till social och ekologisk hållbarhet. I samband med dagens nämndsammanträde föreslår till exempel kontoret att nämnden anvisar mark för bostäder inom fastigheten Grimsta 1:2 till Sveafastigheter Utveckling AB. I tjänsteutlåtandet nämns att stadens egna bostadsbolag AB Svenska bostäder också ansökt om markanvisning på platsen, men varför valet landat på Sveafastigheter Utveckling AB motiveras överhuvudtaget inte.

Kommunallagens så kallade beredningstvång omfattar endast kommunfullmäktige och inte nämnderna. I konsekvens med regeringsformen måste dock underlag för beslut stödja ett beslutsfattande som iakttar saklighet och opartiskhet. Motsvarande bestämmelser återfinns även i 5 kap. förvaltningslagen (2017:900). Det ställer krav på allsidigheten och sakligheten i tjänsteutlåtanden som läggs fram till nämnden.

Vidare finns flera fördelar med direktanvisning som metod vid markanvisning – men också uppenbara risker för godtycke och korrupcion. Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi slår i en rapport (2013:1) fast ett antal punkter som är avgörande för att minska riskerna förknippade med metoden. Några av dessa punkter är tydliga beslutsunderlag där beslut i enskilda ärenden motiveras och relateras till de grundläggande principerna i markanvisningssystemet, lättillgänglig information om vilka byggaktörer som fått markanvisningar och till vilka villkor samt regelbundna uppföljningar där kommunrevisionen eller extern leverantör undersöker hur kommunen följt sina principer och hur olika aktörer ser på kommunens förfarande vid markanvisningar.

Vi är medvetna om att flera av dessa åtgärder skulle innebära merarbete för kontoret, men menar trots detta att kontoret bör se över sina rutiner vid direktanvisningar i syfte att förbättra tydligheten och öppenheten i tillämpningen av metoden samt säkerställa att kontorets bedömning redovisas för nämnden på ett sakligt och opartiskt sätt inför beslut. Ovan nämnda markanvisning inom fastigheten Grimsta 1:2 är inte första gången som valet av byggaktör inte tydligt motiveras för nämnden. Det är viktigt att komma ihåg att det är mycket stora värden som tillhör alla stadens innevånare som omsätts när mark anvisas. Hur dessa frågor hanteras och redovisas är därför inte bara avgörande för nämndens möjligheter att fatta väl avvägda beslut, utan även för upprätthållandet av tilltron till staden och den offentliga förvaltningen.

Susanne Urban m.fl. (V)